

Vinkelsliper'n

Årgang 19-01-2025

Fagsamling og årsmøte 2025

Liv Turid Gjerde

Fagsamling

I januar møttes rundt 70 klauvskjærere fra Norge og Sverige for fagsamling og årsmøte i Stavanger i Rogaland. Svensk klövvärdforening ble invitert til oss, etter at vi var hos dem i Vänersborg i 2024. Programmet dette året var nytt terreng for mange av oss, og styret var litt spent på om tema falt i smak hos deltagerne.

Flere klauvskjærere har ofte nevnt på viktigheten av og behovet for å snakke om mental helse, men et innlegg innen dette temaet kan være så mangt. Vi stupte ut i det med et innlegg av Lars Zachariassen. Han er fysioterapeut med ekspertise i kognitiv terapi og idrett. Og han er fra Bryne. For oss som bor i Rogaland, er det ensbetydende med at han har «føttene plantet på jorda», kjenner til landbruket og vet hva det vil si å jobbe. Han skuffet ikke!

Han fortalte en historie som kunne endt katastrofalt på grunn av personens egen oppfattelse av virkeligheten. Poenget hans var at til og med en tilsynelatende «perfekt» og frisk person som får til «alt», selv kan gå rundt med en oppfattelse av å være totalt mislykket. Så mislykket at det ikke lenger er verdt å leve. Hodet vårt kan lure oss til å tro de merkeligste ting, og vi som jobber så mye alene er kanskje ekstra utsatt for å la irrasjonelle tanker få fotfeste. Det er en grunn til at det er en fordel å holde sykemeldte litt i gang på arbeidsplassen, i stedet for å være langvarig 100% sykmeldt. Vi mennesker trenger å se og snakke med andre mennesker. Vi trenger at noen venter på oss og bryr seg om oss, og vi trenger å være til nytte for andre.

Lars var også innom dette med travle hverdager og hvordan vi velger å fordele vår egen energi på menneskene rundt oss. Hvem får den største delen av «kaken»? Hvem får smulene?

Resten av den første dagen gikk med til mer kjent tema, som klauv og hvilke beskjæringsmetoder/klauvform som gir best resultat for kua. Kua ønsker seg brattere tåvinkel enn det vi ofte ser, tykkere såle, hel og solid klauvvegg/bæreflate og riktig utskåling.

Aninova var med digitalt og snakket om korketrekker og arvelighet. Det viser seg at dyr med gode egenskaper, kan godkjennes som avlsdyr til tross for korketrekkerklauv. Klauvformen er ikke så arvbar som vi klauvskjærere kanskje har en oppfattelse av. Det ble forklart med at det både er arv og faktorer i miljøet som er avgjørende for utvikling av korketrekkerklauv. Dette skapte engasjement og diskusjon blant deltagerne.

Dag 2 startet vi med litt informasjon om håndtering av digital dermatitt i Vestlandet Nord, før vi fikk noen påminnelser om vanlige skader kyr får ved klauvskjæring. Noen ganger får dyrene for tøff behandling og kanskje til og med for tøff beskjæring. Dette er det mange grunner til og vi kan nok alle kjenne oss igjen i at noen ganger skjer ting som ikke burde skjedd. Det er forståelig, men likevel må vi tenke litt på det og legge til rette for så god håndtering som mulig. Kyr skal ikke bli halte etter et besøk av klauvskjæreren!

I tillegg til et touch innom mental helse og livsmestring første dagen, fyrte vi av en rakett av en foredragsholder innen førstehjelp. Frode Risa er også fra Rogaland, ambulansesjåfør og aktivt medlem i Norsk Folkehjelp. Han snakket hovedsakelig om førstehjelp, men klarte også å snike inn

noen ord om rosa og sorte ballonger. Dette var en metafor for det som er godt og det som er vanskelig i livene våre. Hans budskap var at vi selv aktivt kan holde de sorte, vonde ballongene små og dermed mindre i veien for oss, ved å snakke om det som fyller dem. Står vi i vanskelige ting, vil det alltid hjelpe å snakke med noen om det. Kollegaer, familien, lege eller andre. Det betyr ikke så mye hvem det er, men å snakke om tingene vil uansett redusere størrelsen på «ballongen». Det samme gjelder de rosa ballongene. Pass på å holde liv i dem og la de så være større enn de sorte. Vi bør aktivt ta tak i disse tingene og forebygge store, svarte, vonde ballonger i livene våre. Spesielt når livet blir ekstra vanskelig, skal vi huske på at de vonde tingene tar mindre plass og plager oss mindre hvis vi snakker med noen om det.

Dette er en god strategi å merke seg!

Har du en vanskelig dag og ingen å snakke med? Ring en kollega! Jeg er sikker på at en av dine klauvskjærerkollegaer setter pris på at du ringte og at samtalen vil kunne gjøre godt! 😊

Årsmøtet

Det viktigste fra årsmøtet dette året er at vi vedtok endring av rutine for håndtering av uønskede hendelser og opprettet en helt ny rutine for håndtering av klagesaker.

Uønskede hendelser

Alle ulykker og nestenulykker ønskes rapportert inn via skjema på nettsiden vår hos Animalia.

<https://www.animalia.no/no/Dyr/storfe/klauv/info-om-norsk-klauvskjærrelag-nokl/>

Innsendt skjema havner nå hos styrets nestleder og vil bli fulgt opp av styret. Det er valgfritt om hendelser sendes anonymt eller med navn, og hendelsene vil bli brukt som eksempler i opplæring og fremtidige samlinger. Det rapporteres sjelden inn hendelser, men dette er et område der vi kan lære mye av hverandre og årsmøtet ønsker større søkelys på dette.

Innmeldte saker blir et fast innslag på fremtidige samlinger. På den måten minner vi hverandre på at skjemaet finnes og vi kan kanskje forhindre at andre opplever det samme.

Årsmøtet foreslo en vandrepokal med tittel «Årets ulykkesfugl» for å motivere til bruk av skjemaet.

Klagesaker

Gjennom 2024 og 2025 meldte det seg et behov for en rutine for hvordan Animalia og styret skulle håndtere klager. Det betyr at bønder har tatt kontakt og formidlet misnøye rundt klauvskjæring i sin besetning. Melder forventer at «noen» tar imot klagen, men verken NoKL eller Animalia har hatt gode etablerte rutiner for håndtering av disse henvendelsene. For å håndtere dette så ryddig som mulig, meldte styret dette inn som egen sak til årsmøtet.

Årsmøtet vedtok en rutine som har som mål å ivareta både klauvskjærer, kyr og bonde. Rutinen vil bli lagt ut på Animalia sine sider og vil bli formidlet til veterinærer og rådgivere. I korte trekk går det ut på at misfornøyde kunder alltid skal ta kontakt med sin klauvskjærer først, uavhengig av om grunnen er mistanke om feilskjæring, annen ugrei håndtering av dyra eller feilregistreringer. Dersom klauvskjærer ikke følger opp saken, kan skriftlig klage sendes til kontaktperson i styret i NoKL/Animalia. Kontaktperson skal så ta kontakt med klauvskjærer og motivere til å ordne opp. Ved alvorlige feil i beskæring, kan hospitering hos en kollega eller nytt kurs være tiltak som kan hjelpe klauvskjærer til bedre rutiner. Dersom påklagd klauvskjærer er sertifisert og nekter å samarbeide, kan sertifiseringen inndras og/eller klauvskjærer miste retten til å registrere i KlauvApp.

Ellers er vi endelig på gli når det gjelder å formidle behov til riktig instans angående klauvskjærerutdannelse i norsk videregående skole. Styret skal i løpet av dette året, melde inn behov til utdanningsdirektoratet.

Neste år har svenskene invitert oss tilbake til Sverige. Detaljer og endelig invitasjon kommer senere.

Hva skjer i 2025?

21-23.01: Fagsamling og årsmøte i Stavanger

04-05.02: Grunnkurs i klauvskjæring

Høst: sertifiseringskurs og grunnkurs, mer info kommer

10-11.10: KVK-konferanse i Billund, Danmark [International Hoof Trimming Conference - KVK Hydra Klov](#), her håper vi å bli en stor gjeng!

Revidert håndbok om klauvskjæring og klauvsjukdommer

Nå har Terje Fjeldaas, professor emeritus ved NMBU og hele Norges klauvekspert, revidert håndboka som bør ligge på nattbordet hos alle som jobber med storfe: [Håndbok om Klauvskjæring og klauvsjukdommer – Animalia nettbutikk](#)

Andre utgave av HÅNDBOKA OM
KLAUVSKJÆRING
OG KLAUVSJUKDOMMER

TERJE FJELDAAS

Introduksjonskurs i forebyggende klauvhelsearbeid

Minner om dette kurset, tips gjerne produsenter som kan ha nytte av å få en innføring i klauvhelse og hvordan ivareta god klauvhelse i besetningen.

Kurset retter seg primært mot produsenter som ønsker mer kunnskap om klauvhelse og hvordan forebygge og ta tak i utfordringer.

Andre relevante målgrupper er veterinærer, rådgivere, livdyrformidlere og andre interesserte som ønsker grunnleggende kunnskap om temaet.

Dette nettkurset inngår også som modul 1 for de som ønsker å starte opp som klauvskjærer og vil gi god basiskunnskap før praktisk kurs.

[Introduksjonskurs i klauvhelse og forebyggende klauvhelsearbeid for st – Animalia](#)

Resultater fra DD Vestlandet Nord – «Hva skjer og hvorfor»?

Torunn Rogdo, TINE

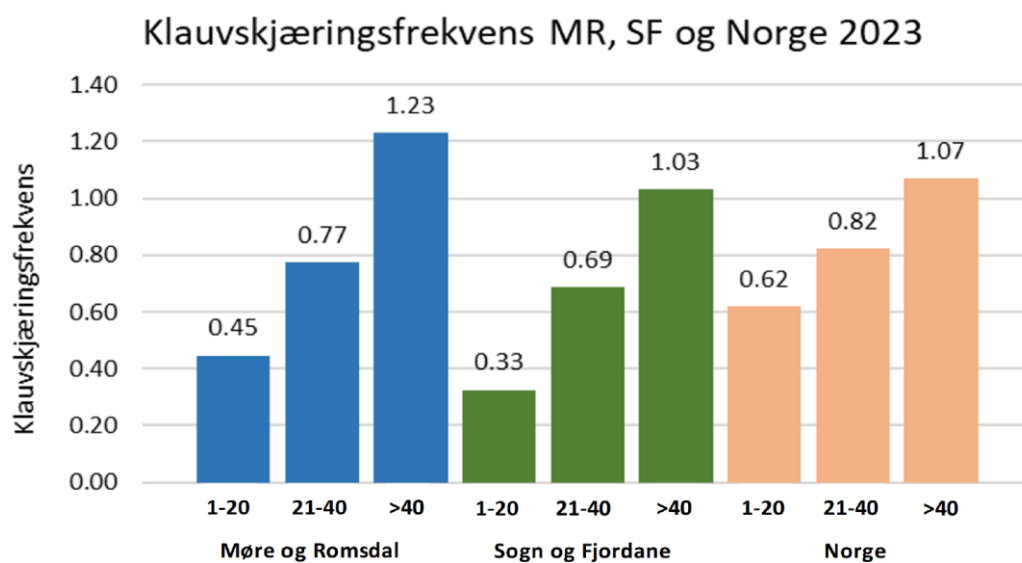
Berit Blomstrand, Norsøk

Åse M Sogstad, Animalia

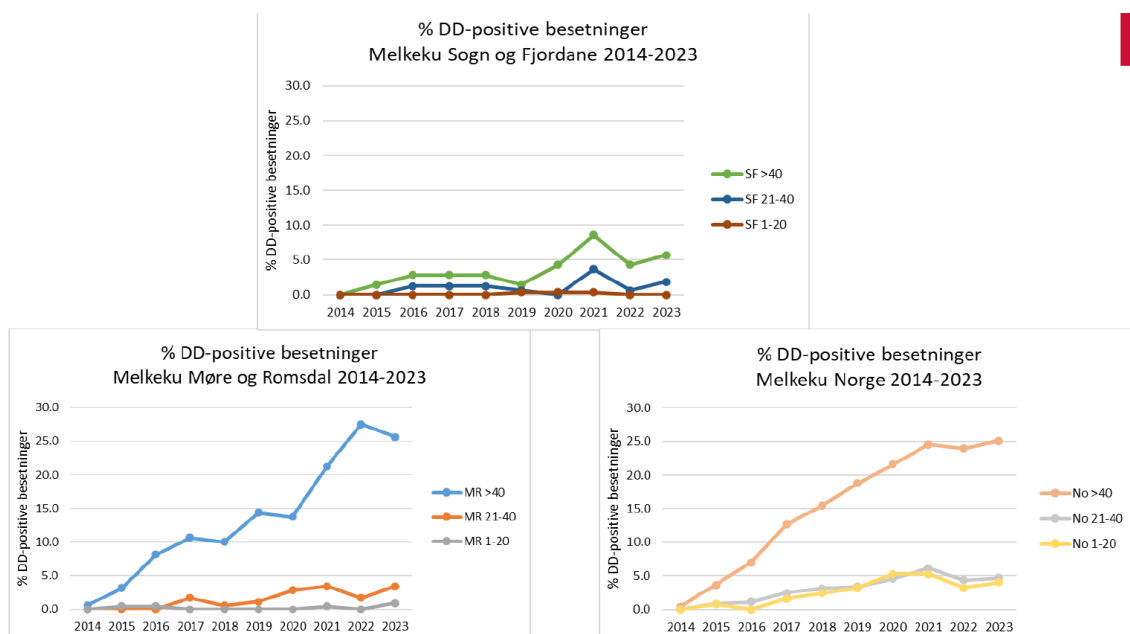
Prosjektet hadde som mål å finne hvordan DD håndteres i Vestlandet Nord og forsøke å avdekke forbedringer for å begrense spredningen. Gjennom intervjuer, spørreundersøkelser og gardsbesøk under klauvskjæringer er det opparbeida erfaringer og kunnskap som kan formidles ut til både gårdbrukere, veterinærer og rådgivere.

Prosjektet var et samarbeid mellom Animalia, NORSØK og TINE Rådgiving og delfinansiert av Vestland og Møre og Romsdal fylkeskommuner

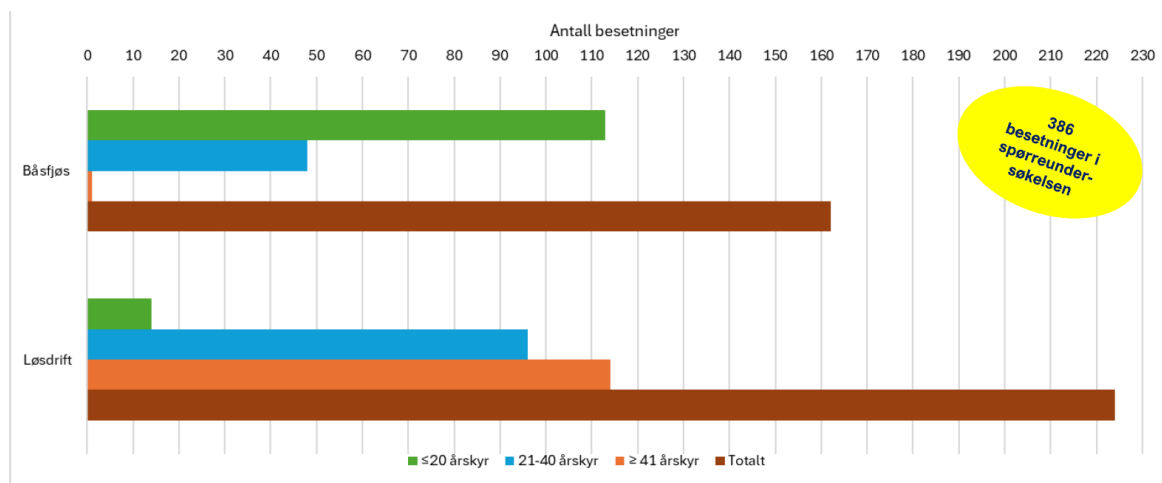

Figur 1. Klauvskjæringsfrekvens fordelt på besetningsstørrelse og område.

Figur 2. Utvikling i andel besetninger med DD, ulike besetningsstørrelser.

Antall båsfjøs og antall løsdriftsfjøs fordelt på besetningsstørrelse

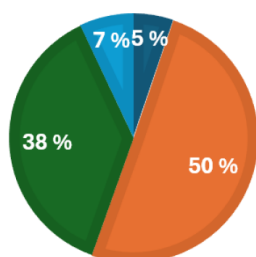

Figur 3. Løsdrifter har ikke overraskende flere dyr enn båsfjøs.

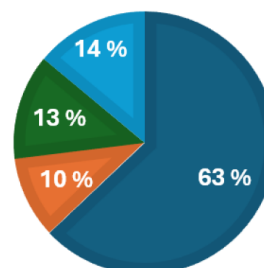
Alle melkekyr kontrolleres og/eller beskjæres

■ Kun ved behov
 ■ To ganger i året
 ■ En gang i året
 ■ Tre eller flere ganger i året

Alle drektige kviger kontrolleres og/eller beskjæres

■ Kun ved behov
 ■ Aldri
 ■ Sjelden
 ■ Ofte

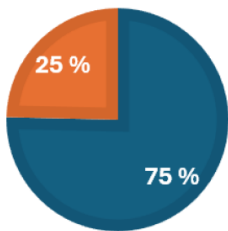

Figur 4. Klauvskjæringsrutiner i Vestlandet Nord, svar fra produsent.

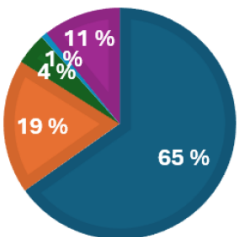
Hvordan synes du tilgangen til klauvskjærer er nå:

Hvis nei, hva er årsaken til forsinkelsene?

- Klauvskjærer har ikke anledning ihht planen
- Jeg har ikke anledning ihht til planen

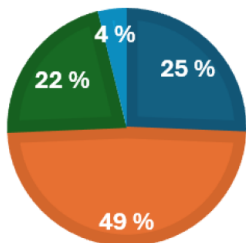
- Tilfredsstillende
- Vanskelig å få tak i i perioder
- Generelt vanskelig å få tak i
- Jeg har ikke tilgang til klauvskjærer
- Jeg skjærer klauver selv

Figur 5. Mange produsenter sier at klauvskjæringen blir forsinket. Her er det de tenker om eventuelle grunner til dette.

- Aldri
- Sjelden
- Av og til
- Ofte

Ser du halte dyr de første dagene etter klauvskjæring?

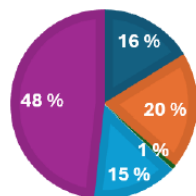

	Besetningsstørrelse						Total	
	≤ 20 årskyr		21 -40 årskyr		≥ 41 årskyr			
8. Halte dyr første dagen etter klauvskjæring								
Aldri	54	42,5	30	20,8	15	13,0	99	25,6
Sjelden	55	43,3	75	52,1	58	50,4	188	48,7
Av og til	16	12,6	37	25,7	31	27,0	84	21,8
Ofte	2	1,6	2	1,4	11	9,6	15	3,9
Total	127	100	144	100	115	100	386	100

Figur 6. Dette sier produsentene om halte dyr etter klauvskjæring.

Hva gjør du hvis du ser halte dyr etter klauvskjæring?

- Kontakter klauvskjærer
- Kontakter veterinær
- Kontakter andre enn klauvskjærer eller veterinær
- Ordner det selv
- Venter og ser

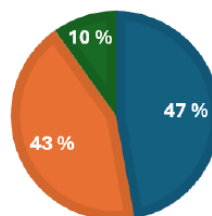

Dersom du har halte dyr (uavhengig av årsak)

og ringer veterinær,

har du da tilgang på klauvboks?

- Ja
- Nei
- Av og til

Halte dyr etter klauvskjæring – hva gjør du?	Besetningsstørrelse						Total	
	≤ 20 årskvr		21 -40 årskvr		≥ 41 årskvr			
Kontakter klauvskjærer	22	17,3	28	19,4	13	11,3	63	16,3

Figur 7. Her er hva produsentene sier de foretar seg når de ser halte dyr etter beskjæring.

Er det noen gang påvist
digital dermatitt i besetningen din?

Ja	48
Nei	330
Vet ikke	8

Synes du at du fikk tilstrekkelig informasjon
om sykdommen og hvilke tiltak du kunne gjøre
for å redusere konsekvensen av sykdommen?

Ja	35
Nei	10
Vet ikke	3

Hvor fikk du informasjonen fra?

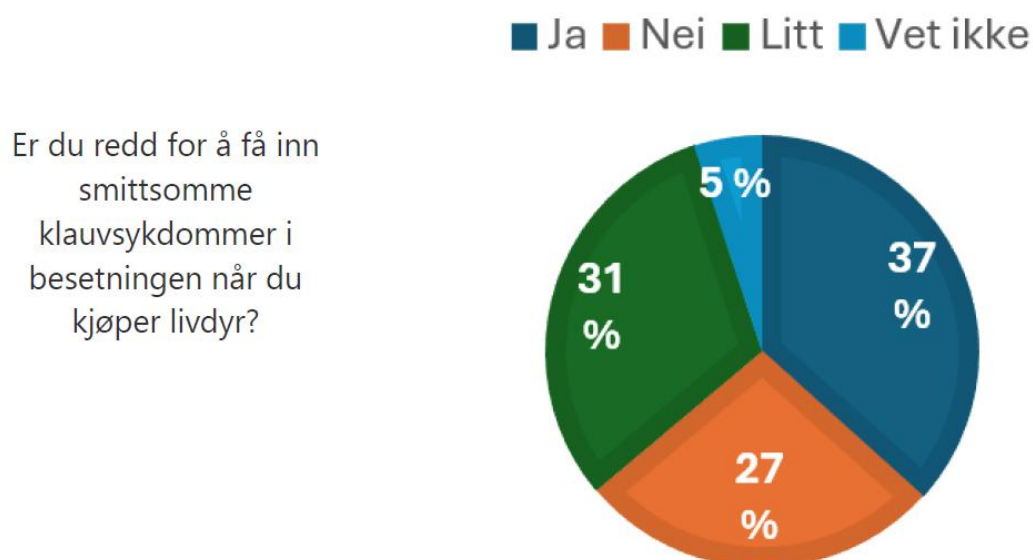
Klauvskjærer	34
Veterinær	25
animalia.no	6
Tine	16
Annet	7

Figur 8. Produsentene om digital dermatitt og håndtering av dette.

Helseattest på det innkjøpte dyret og på opprinnelsesbesetningen kommer...

Figur 9. Produsentene om når de får helseattestene, som egentlig skal være de i hende to dager før det innkjøpte dyret ankommer.

Figur 10. Produsentenes bevissthet rundt innslep av smittsomme klauvsjukdommer ved innkjøp av dyr.

Oppsummering etter intervju med 20 bønder med DD i besetningen

- De fleste hadde lite kunnskap om DD på før sykdommen ble påvist i egen besetning.
- De fleste ønsket tettere oppfølging og flest ønsker hjelp fra en veterinær.
- Det er stor variasjon i hvordan DD håndteres etter påvisning.
- Ca halvparten ønsker hyppigere klauvskjæring.
- Næringas retningslinjer for omsetning av livdyr er lite kjent, men få kjøper kyr lenger og produsentene gir uttrykk for at de er bevisste på at de må innhente informasjon om helsestatus i selgerbesetningen på forhånd.
- Mange vil være mer varsomme ved livdyrinnkjøp fremover, dersom det i det hele tatt blir aktuelt.
- Alle ønsker å bli kvitt DD, men det er varierende hvor mye tiltak som settes inn.
- Flere er skeptiske til om de klarer å bli kvitt DD.
- Intervjuobjektene ønsker informasjon fra et bredt spekter av kilder

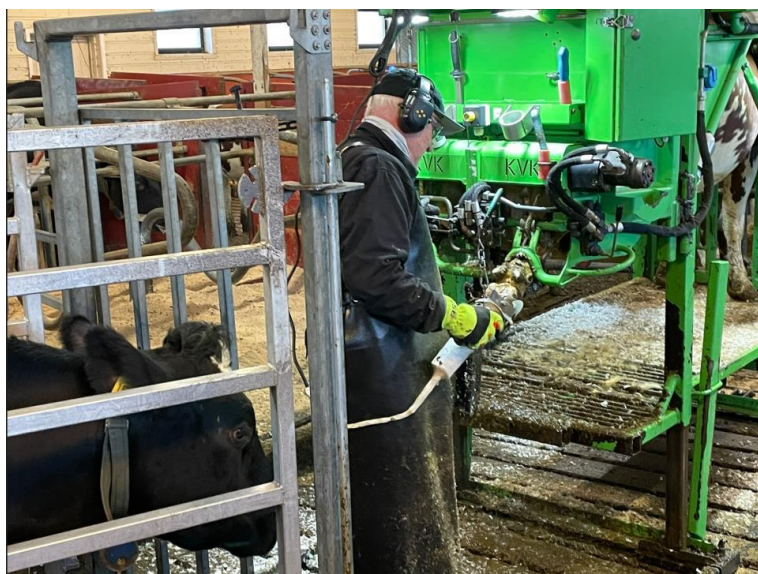

Foto: Torunn Rogdo

Oppsummering etter intervju med 10 klauvskjærere

- Intervjuer har inntrykk av at klauvskjærerne stort sett har en samvittighetsfull og dyktig tilnærming til faget sitt.
- Flere har for stor etterspørsel, noe som fører til at frekvensen i enkeltbesetninger ikke tilfredsstiller behovet.
- Alle de spurte mener registrering av klauvsjukdom er viktig og er klar over at digital dermatitt er på frammarsj i Norge
- Stor variasjon i erfaring med DD mellom klauvskjærere, men de føler seg trygge på hvordan de skal stille diagnosen.
- Få har rutine for å spyle klauvene før skjæring, men de fleste vasker klauvene på enkelt dyr ved behov. De mener dette er et forbedringspotensial, å ordne det slik at det er praktisk mulig å få spylt klauvene før skjæring, selv om dette kan bli utfordrende å få til som en rutine.
- Det er stor interesse for faglig påfyll, og flere mener det hadde vært nyttig med flere samlinger per år.
- De spurte klauvskjærerne synes samlinger og kurs i regi av Animalia er verdifulle og viktig for kvaliteten på klauvskjæringsarbeidet, inkludert rapportering av klauvsjukdommer
- Det er få av de spurte klauvskjærerne som samarbeider med lokale veterinærer.
- Klauvskjærerne har hørt om «Bransjeretningslinjer for livdyromsetning», men de kjenner ikke til detaljene. Etter informasjon om dette, støtter de anbefalingene.
- DD-brosjyren fra Animalia leveres for sjelden ut ved påvisning eller ved seinere besøk.
- De fleste mener det er en usikkerhet rundt diagnostikk av DD, og er derfor usikre på om funn av DD bør påvirke mulighetene for salg av dyr

Oppsummering etter intervju med 10 veterinærer og spørreundersøkelse

- Flest veterinærer oppgir klauvspalteflegmone som vanligste årsak til at produsenten kontakter veterinær pga. halthetsproblematikk. Nest vanligste årsak er ikke-klauvrelaterte traumer som f.eks. rideskader.
- Mange (6/10) sier de har lite eller ingen erfaring med DD, og kun 3/10 har stilt diagnosen selv
- Kun 2/10 føler de har tilstrekkelig kompetanse på klauvsjukdommer, og de fleste spurte etterspør et sted den kan finne informasjon og råd om tiltak.
- De færreste (3/10) har vært involvert i å lage tiltaksplan når DD har blitt påvist i besetninger.
- Alle de spurte anbefaler produsentene å ha egen klauvboks. Ved utsteding av livdyrattester og ved klauvrelaterte problemer ber de ofte bonden om å få tak i klauvboks der hvor de ikke har det tilgjengelig.
- Veterinærene har hørt om «Bransjeretningslinjer for livdyromsetning», men de kjenner ikke til detaljene.
- Alle de intervjuede veterinærene er tydelig på at en bør unngå livdyrkjøp.
- Veterinærene snakker sjelden med produsentene om DD, og når temaet kommer opp, er det som oftest tilfeldig og spontant –veterinærene mener det bør snakkes mer om smittsomme klauvsjukdommer.
- Alle de intervjuede veterinærene mener veterinærer og klauvskjærere bør samarbeide mer og bedre
- Veterinærene mener at de må bli involvert i klauvproblematikk av bonde og klauvskjærer for å kunne utvikle seg og bli trygg på jobbing med klauvhelse og smittsomme klauvsjukdommer
- Ca 1/3 av de spurte samarbeider hhv ofte og av og til med klauvskjærer, resten samarbeider sjelden eller aldri
- 83% har aldri blitt kontaktet av klauvskjærer for samarbeid
- Ca 2/3 føler seg som oftest trygg på å sette diagnosen DD
- Kun 23 % har hjulpet med tiltaksplan mot DD
- 94 % ville benyttet stasjonær klauvboks dersom tilgjengelig, men de fleste oppgir at under 20 % av besetningene deres har tilgang på klauvboks for undersøkelse av enkeltdyr

Konklusjoner fra prosjektet

- Det er behov for flere sertifiserte og godt kvalifiserte klauvskjærere for å tilfredsstille behovet for klauvskjæring i området
- Det er behov for at det er klauvboks i fjøsene, for enkeltdyrsundersøkelse mellom de rutinemessige besøkene av klauvskjærere.
- Vestlandet Nord og spesielt Sogn og Fjordane har fortsatt langt færre DD-registreringer enn Trøndelag og Rogaland, men antall påvisninger har vært stigende også her
- Det er høyere forekomst av DD i løsdriftsbesetninger/større besetninger. I besetninger med gode klauvskjæringsrutiner er det dessuten bedre mulighet for påvisning.
- Det er generelt behov for og ønske om mer kunnskap om DD blant mange bønder, veterinærer, klauvskjærere og rådgivere, som forebygging og tiltak ved påvisning.
- Det er behov for bedre støtte i forbindelse med at DD blir påvist i besetningene. Klauvskjærere gir bonden i de fleste tilfeller noe informasjon og noen gir mer. Inntrykket er at det gjøres lite for å få bukt med sjukdommen mellom klauvskjærerbesøkene.
- Flere bønder peker på at de skulle ønske at veterinær var mer engasjert i oppfølging etter påvist DD.
- Det er stort forbedringspotensial når det gjelder samhandling mellom klauvskjærere og veterinær ved oppfølging etter påvist DD, for å sette i verk tiltak raskest mulig.
- Mange føler at DD-tilfellene i sin besetning ikke gir alvorlige nok symptomer til å ta DD alvorlig.
- De fleste produsentene har ikke kunnskap om alvoret i en påvisning før etter at de har fått sjukdommen i fjøset.
- Livdyrhandel er et fellestrekk for besetninger der DD er påvist
- Det er stort behov for økt bevissthet om risiko for introduksjon av smittsomme klauvsjukdommer ved livdyrkjøp og annen omgang med dyr fra andre besetninger.
- Altfor ofte kommer helseattest samtidig med eller etter dyret, delvis på grunn av manglende bevissthet i flere ledd i kjeden og fordi livdyrhandelen «skjer så raskt».
- Det er behov for et bedre og mer enhetlig system for livdyrformidling, og det kan virke som om flere ledd i prosessen (selger, veterinær, livdyrformidler, rådgiver, kjøper) stoler på at «noen andre» tar ansvar for å vurdere om dyret er trygt å kjøpe.
- Dyrehelsen er generelt god i Norge, men det er behov for økt bevissthet rundt risiko for smitte forbundet med livdyrkjøp og annen trafikk i fjøset.

Prosedyre ved førstegangs påvisning av digital dermatitt

Klauvskjærer

- Informerer umiddelbart produsenten eller den som er ansvarlig for besetningen, slik at denne også kan se lesjonen.
- Ta bilde, som ved tvil sendes til praktiserende veterinær, veterinær i Helsetjenesten for storfe eller NMBU veterinærhøgskolen for annenhånds vurdering. Bildet lagres med dato, produsentnummer og kunummer.
- Oppsummeringssamtale med produsenten ved avsluttet klauvskjæring. Vise bilder tatt i besetningen og sammenlikne disse med bilder i Nordisk klauvatlas. Vise rapport fra KlauvApp som viser omfang av DD i besetningen. Informere produsenten om konsekvenser av DD, i utlandet og innenlands – med halthet, ubehag og nedsatt ytelse. Informere om viktighet av å hindre spredning i egen besetning og mellom besetninger. Foreløpig er det i de fleste rammede besetninger i Norge få og milde tilfeller, men i utlandet der DD er mer etablert, er konsekvensene mye større. Bakteriene fra DD invaderer også andre sår og gjør at de vanskelig heler. Diskutere mulige tiltak i den aktuelle besetningen og ta kontakt med veterinær som kan hjelpe med tilpasset tiltaksplan. Der veterinær ikke er tilgjengelig for råd, kan TINE-veterinær eller Helsetjenesten for storfe i Animalia kontaktes.
- Henvise til mer informasjon: informasjonssiden Digital dermatitt på Animalia hjemmesider og Animalias brosjyre om DD. Alle klauvskjærere bør ha papirutgave av klauvatlas og brosjyre for å dele ut til produsenten.

Produsent

- Lese Animalias brosjyre om DD
- Ta kontakt veterinær for konsultasjon om tiltaksplan
- Følge opp tiltaksplan sammen med klauvskjærer og veterinær
- Evaluering av resultater av tiltaksplan og eventuelt justering av denne sammen med klauvskjærer og veterinær

Veterinær

- Må tilegne seg kunnskap om DD som, som et minimum tilsvarer informasjonen på animalia.no.
- Gir tilpassede råd i besetningene i henhold til Animalias brosjyre om DD og assisterer med å sette opp tiltaksplan.
- Hjelpe med å følge opp og evaluere tiltaksplanen.
- Det er viktig at klauvskjærer og veterinær samarbeider om å lage tiltaksplan.

Animalia, Helsetjenesten for storfe

- SMS sendes til produsent med lenke til informasjon om DD og råd vedrørende tiltak.
- Bistår bonde, klauvskjærer og veterinær ved behov med råd i forbindelse med påvisning og oppfølging

Les mer om prosjektet og se opptak med presentasjon av resultater her: [Digiderm - Digital dermatitt i Vestlandet Nord](#)

Salisylsyre - et nyttig middel ved behandling av flere klauvsjukdommer

Terje Fjeldaas, NMBU

Dette er en revidert artikkel, som har vært publisert her tidligere.

Salisylsyre har først og fremst nedbrytende effekt på forhornet hud, men stoffet har også en viss betennelsesdempende effekt (NSAID). Det omsettes i konsentrert form som pulver eller tilsatt gel/kremer.

Salisylsyre ble for 15 til 20 år siden introdusert for behandling av **digital dermatitt** som et alternativ til lokal antibiotikabehandling. Studier har vist at salisylsyre som konsentrert pulver eller gel under en bandasje (se bilde), som aldri skal ligge på lenger enn 5 dager, har god effekt mot sjukdommen. Huden bør kontrolleres når bandasjen tas av, og hvis DD-såret er der fortsatt, anbefales gjentatt behandling i 3-5 dager. Hvis ikke det er praktisk mulig å gjenta den samme lokalbehandlingen, bør området sprayes med produkter som inneholder kelatert kobber og sink som også har god effekt mot DD. Selv om den kliniske effekten av denne behandlingen vanligvis er god, kan de viktigste bakteriene som forårsaker sjukdommen (Treponemer) fortsatt være til stede i dypere lag av huden. Det er en av årsakene til at det er vanskelig å bli fri for DD når sjukdommen er etablert i besetningen, i tillegg til at fjøsmiljøet kan være reservoar for Treponema-bakteriene.

Limax opptrer ofte sekundært til betennelser i balle / klauvspalte som DD, klauvspalteflegmone og tilfeldige sår. Etter min erfaring er limax ofte en indikator på smittsom klauvsjukdom. Sjukdommen ble tidligere enten oversett eller fjernet kirurgisk når den ble stor og forårsaket halthet. Helingen etter kirurgi tok imidlertid lang tid og prognosen var avventende. Salisylsyre har vist seg svært nyttig for lokalbehandling av sjukdommen og anbefales brukt på alle størrelser av limax (effekten er best når de fortsatt er små). Etter grundig reingjøring legges rikelig med salisylsyrepulver (foretrekkes framfor gel ved limax) på en kompress som pakkes godt rundt utveksten, før det legges på en tilsvarende bandasje som ved DD. Bandasjen bør helst ligge i 5 dager. Når bandasjen tas av, vil en se at overflaten på limaxen har tørket inn og blitt grå og tørr. Det tørre laget kan skrapes av, før det eventuelt legges på en ny tilsvarende bandasje som også bør ligge i 5 dager. Salisylsyrebandasje vil alltid redusere limax. I noen tilfeller er det også mulig å plukke/dra den av etter behandling.

Små sår kan være innfallsport for bakterien som gir **klauvspalteflegmone**, en dyp infeksjons betennelse i klauvspalten med symmetrisk hevelse, halthet og påkjent allmenntilstand. Alvorlige, illeluktende sår i klauvspalten kan utvikles senere i forløpet. Ved høyt smittepress kan sjukdommen også etablere seg gjennom uskadet hud. Klauvspalteflegmone kan opptre som besetningsutbrudd der mange dyr blir syke i løpet av kort tid. Veterinær må tilkalles så fort som mulig for å iverksette behandling av enkelttyr. Systemisk behandling med penicillin i 3 dager anbefales sammen med NSAID det første døgnet. Hvis flere dyr blir syke i løpet av kort tid, må fotbad eller klauvspyling med desinfiserende midler iverksettes på besetningsnivå. I lang tid etter et slikt utbrudd kan enkelttyr rammes av klauvspalteflegmone. I slike tilfeller som oppdages tidlig og der symptomene er milde, kan bandasjering med salisylsyre være et godt alternativ til antibiotikabehandling. Persson et al. (2019) fikk i en svensk studie god effekt av 1-2 spiseskjeer med konsentrert salisylsyrepulver i

klauspaltten under en kompress som ble holdt på plass med en klauvbandasje tilsvarende den som bli brukt ved DD og limax. Hvis allmenntilstanden ikke blir bedre og haltheten og hevelsen ikke blir betydelig redusert etter et par dager, må behandling med penicillin vurderes. Behandling av klauvspalteflegmone bør alltid gjennomføres i samråd/samarbeid med veterinær.

I de fleste tilfellene av de **hornvekstrelaterte sjukdommene såleknusning og byll i den hvite linjen**, vil etter min erfaring lærhuden være lite skadet, og ved bandasjering anbefales skånsomme medikamenter som eksempelvis jodløsninger (1-2%) eller spray med produkter som inneholder kelatert kobber og sink. Bandasjering med salisylsyrepulver kan imidlertid være aktuelt ved alvorlige såleknusninger for å unngå dannelse av granulasjonsvev. Hvis granulomer, såkalte «lærhudsbrokk», allerede er dannet, anbefales slik behandling som et alternativ til kirurgisk fjerning. Ved DD-assosierte klauvsår der Treponemer har infisert lærhuden under hornvekstrelaterte lesjoner, anbefales også behandling med salisylsyre.

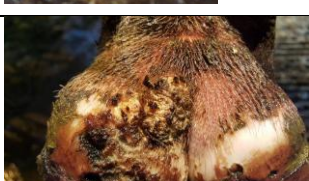
Alle som håndterer salisylsyre må ta forholdsregler for å unngå kontakt med hud og slimhinner, og unngå innånding. Bruk hansker og helst munnbind eller friskluftmaske ved bruk av salisylsyrepulver.

Bandasjering etter behandling av DD, med salisylsyre. Bandasjen kan med fordel trekkes lenger bak, slik at den ikke dekker bæreflaten – noe som fører til at bandasjen raskt skades.

Beskrivelse av dermatitter (hudbetennelser)

Under er definisjonene på dermatitter beskrevet i noe mer detalj, som forhåpentligvis er noe til hjelp ved diagnostisering.

	Definisjon	Utfyllende beskrivelse
Mild dermatitt	Mild hudbetennelse bak, foran eller i klauvspalten	Overflatisk fortykkelse av ytre hårlag, uten sår eller proliferasjon, vanligvis med diffus/lite markert overgang til omkringliggende frisk hud
Digital dermatitt	Alvorlig hudbetennelse bak, foran eller i klauvspalten, langs kronranda eller i ballehuden	Akutt stadium med aktive røde, fiolette eller grårøde sår (M1/M2) eller tilsvarende sår i kronisk dermatitt (se egen definisjon/beskrivelse) (M4.1), vanligvis med tydelig markert overgang til omkringliggende frisk hud.
Kronisk dermatitt	Kronisk hudbetennelse bak, foran eller i klauvspalten, langs kronranda eller i ballehuden	Tydelig fortykket hud med varierende grad av proliferasjon vanligvis med tydelig markert overgang til omkringliggende frisk hud. Ofte det kroniske stadiet av digital dermatitt (M4), men inkluderer også vorte med ukjent årsak.
Digital dermatitt og kronisk dermatitt		Dersom sår tilsvarende definisjonen for digital dermatitt påvises sammen med en kronisk dermatitt (M4.1), registreres begge diagnoser.
Mild dermatitt		
Digital dermatitt		
Kronisk dermatitt		
Digital dermatitt og kronisk dermatitt		

Redigert av Åse Margrethe Sogstad